

РОЗДІЛ 5

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336.63

Александрова Г. М.

Реха К. Х.

Донецький національний університет економіки та торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ПРОБЛЕМА НЕДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

У статті розглянуто основні тенденції розвитку недержавних пенсійних фондів, досліджено причини недовіри громадян до вітчизняних учасників недержавного пенсійного страхування. Виділено ризики недержавного пенсійного страхування та окреслено шляхи їх мінімізації.

Ключові слова: НПФ, інвестиційні активи, внески, контракти, недовіра, ризик, можливості, розвиток.

Постановка проблеми. Процес старіння населення та зростання частки осіб пенсійного віку посилюють соціальне та фінансове навантаження на працююче населення країни і стають причиною підвищеної уваги сучасного суспільства до розвитку системи недержавних пенсійних фондів. Побудова ефективно функціонуючих недержавних пенсійних фондів в Україні означає створення нового потужного механізму пенсійного забезпечення. Значущість таких фондів визначається їхньою спроможністю бути суттєвим джерелом підтримки соціальних стандартів та водночас акумулятором внутрішніх інвестиційних ресурсів для прискореного розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема недержавного пенсійного забезпечення відображена у працях багатьох науковців, серед яких: Кокіна В.А., Ковальова Н.П., Долгова О.О., Голда Є.С., Кузьменко В.Б., Черненко К.П. Однак у науковій літературі розкриваються лише окремі аспекти дослідження недержавного пенсійного страхування, які не приділяють достатньої уваги щодо подолання недовіри населення до недержавного пенсійного забезпечення, яке потребує подальших досліджень у цій сфері фінансової науки, тому обрана тема є актуальною.

Мета статті полягає у дослідженні поняття недержавного пенсійного страхування, у наданні оцінки довіри населення до недержавного пенсійного фонду, аналізі сучасного стану ринку недержавного пенсійного забезпечення та виявленні напрямів підвищення довіри населення до недержавних пенсійних фондів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із найбільш показових чинників розвитку будь-якої країни є добробут та процвітання громадян різних вікових категорій, забезпечення відповідного рівня життя, при цьому особлива увага приділяється особам пенсійного віку. В Україні від бідності потерпає 29%

пенсіонерів, при цьому в середньому по країні доходи нижче за прожитковий мінімум отримує 24% населення [1]. Незважаючи на певні зусилля уряду щодо покращення пенсійного забезпечення, прогнози аналітиків залишаються песимістичними: основною проблемою є старіння нації та збільшення кількості пенсіонерів [2], що унеможлиблює подальше випереджаюче зростання рівня державної пенсії та забезпечення гідної старості для майбутніх поколінь українців. Отже, виходом із такої ситуації може стати розвиток та вдосконалення третього рівня пенсійної системи – недержавного пенсійного забезпечення. На жаль, нині в Україні цей сектор фінансового ринку розвивається дуже повільно: відсутній власний досвід використання добровільного складника пенсійної системи, населення до подібних нововведень ставиться скептично, що здебільшого зумовлено негативним попереднім досвідом використання інших фінансових інструментів накопичення. Сучасна внутрішня криза (економічна, політична, соціальна) лише закріплює у свідомості українців негативне ставлення до довгострокових вкладень, у тому числі до фінансових інструментів капіталізації.

Основу недержавного пенсійного страхування становлять недержавні пенсійні фонди. Недержавний пенсійний фонд (НПФ) – юридична особа, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду [3].

На відміну від комерційних банків НПФ ніколи не працює один. Усією його «бухгалтерією» (тобто обліком учасників, ведення їхніх індивідуальних пенсійних рахунків) займається спеціалізована компанія – адміністратор НПФ.

Види недержавних пенсійних фондів [3]

Вид фонду	Засновники	Учасники
Відкритий пенсійний фонд	Будь-які фізичні та юридичні особи (крім бюджетних установ та організацій)	Громадяни України, іноземці та особи без громадянства незалежно від місця та характеру їх роботи
Корпоративний пенсійний фонд	Юридична особа – роботодавець або декілька юридичних осіб – роботодавців	Виключно громадяни, які перебувають у трудових відносинах із засновниками фонду
Професійний пенсійний фонд	Об'єднання громадян або юридичних осіб, які утворюються за професійною ознакою	Виключно фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності, визначеної статутом фонду

Джерело: [3]

Розумне інвестування пенсійних коштів – обов'язок іншого професіонала, компанії з управління активами (КУА). Головна її мета – отримувати інвестиційний дохід на користь учасників фонду. Щоб зменшити ризики, пенсійні кошти вкладають не в один «кошик», а в різні: банківські депозити, акції, облігації, нерухомість. Правила такого інвестування чітко визначено законодавством України. Перевіряючи, чи дотрималася КУА всіх вимог до інвестування, банк-зберігач здійснює перерахування пенсійних коштів та зберігає придбані за їх рахунок активи. Відповідно до законодавства України, НПФ поділяють на відкриті, професійні та корпоративні залежно від складу засновників та учасників (табл. 1) [3].

Варто зазначити, що існує низка факторів, які мають спонукати підприємства до створення системи недержавного пенсійного забезпечення для своїх працівників [4].

1. Пільговий податковий режим для внесків до НПФ – відрахування підприємства на користь працівників належить до валових витрат, зменшуючи на відповідну суму базу для податку на прибуток, а в окремих випадках – обов'язкові соціальні внески. Не підлягає оподаткуванню інвестиційний дохід, отриманий від здійснення операцій із пенсійними активами. Пенсійні виплати оподатковуються за пільговою ставкою 60% від базової ставки, якщо пенсіонеру менше 70 років, і взагалі не оподатковуються, якщо пенсіонер старший 70 років.

2. Розширення фінансово-інвестиційних можливостей. Підприємство – засновник НПФ має доступ до довгострокових фінансових ресурсів, частина яких може бути використана на власні інвестиційні проекти.

3. Участь у НПФ дасть змогу роботодавцю вирішити проблеми кадрової політики (зниження плинності кадрів, утримання кваліфікованих працівників, омолодження колективу) та підвищити рівень матеріального стимулювання співробітників. Окрім того, підприємство – НПФ посилить соціальний захист працівників і, таким чином, підвищить престижність та соціальну привабливість установи.

Насамперед необхідно зазначити основні проблеми, які стоять на шляху до ефективного функціонування недержавної системи пенсійного забезпечення та довіри населення до недержавних пенсійних фондів:

1. Економічні (повільні темпи економічного зростання вітчизняної економіки; інфля-

ція; низькі грошові доходи населення; високий рівень безробіття).

2. Інвестиційні (кількість та якість інвестиційних фінансових інструментів; прозорість операцій на фінансовому ринку; брак необхідного досвіду запровадження інвестиційних проектів).

3. Демографічні (старіння населення, низький рівень народжуваності та високий рівень смертності).

4. Правові (наявність недосконалої законодавчо-нормативної бази).

5. Політичні (політична нестабільність і політична пасивність громадян).

6. Управлінські (брак достатнього досвіду управління корпоративними коштами (активами НПФ)).

У 2011 р. було проведено дослідження «Пенсійна реформа в Україні: дослідження суспільної думки 2010», присвячене питанням розвитку НПФ в Україні і виконане українським представництвом міжнародної дослідницької компанії GfK на замовлення та за підтримки Проекту USAID «Розвиток ринків капіталу» [5]. Згідно із цим дослідженням, банківським установам довіряє 61,9% респондентів, але тільки 35% довірили їм власні накопичення на старість. Страховим компаніям довіряють 19,2%, що не підсилює наміри використання страхових продуктів для пенсійного накопичення. Що стосується послуг недержавних пенсійних фондів, їм довіряють лише 11,2% опитаних проти 19,5%, які бажають отримувати дохід від цих фінансових посередників після виходу на пенсію (рис. 1).

Отже, дані рис. 1 підтверджують, що невеликий рівень довіри до інших фінансових посередників свідчить про несформоване ставлення населення України до їх послуг і місця на фінансовому ринку.

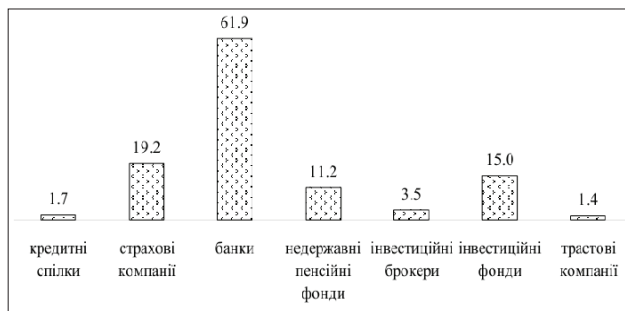

Рис. 1. Рівень довіри до фінансових посередників

Джерело: [6]

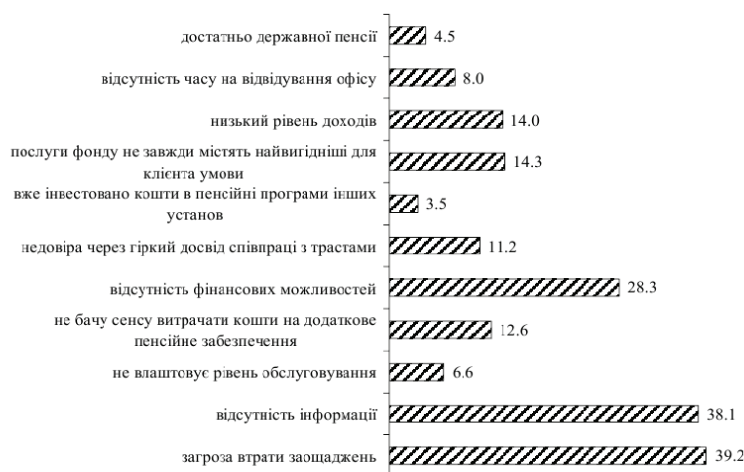

Рис. 2. Причини відмови від послуг недержавних пенсійних фондів [6]

Джерело: [6]

На рис. 2 зображено основні причини відмови від послуг недержавних пенсійних фондів, з якого видно, що 39,9% респондентів занепокоєні втратою заощаджень, 38,1% – недостатністю інформації, 28,3% – відсутністю фінансових можливостей, 14,3% – не вигідними умовами вкладів; 14% – низьким рівнем доходів тощо.

Отже, основними причинами відмови респондентів від послуг недержавних пенсійних фондів є загроза втрати заощаджень, відсутність достатньої поінформованості та обмежені фінансові можливості покращення майбутнього пенсійного забезпечення [5].

Таким чином, найбільш вагомими причинами, які стримують до участі в недержавному пенсійному забезпеченні, є як об'єктивні (низький рівень власних доходів), так і суб'єктивні фактори (побоювання втрати коштів та недовіра до фінансових інститутів). При цьому менш важливим виявився рівень доходності на пенсійні внески, тобто для населення більш

важливою є надійність, а не прибутковість вкладів. Це свідчить про потребу проведення широкомасштабної роз'яснювальної роботи серед населення з метою зростання його довіри до фінансових інститутів.

Станом на 31.12.2015 у Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 72 недержавні пенсійні фонди та 23 адміністратора НПФ [7]. Водночас кількість відкритих НПФ є високою, що пояснюється більшою доступністю для широких верств населення, тоді як учасниками професійних чи корпоративних НПФ можуть бути лише фізичні особи, які пов'язані з НПФ за видом їхньої професійної діяльності або перебувають у трудових відносинах із роботодавцями-засновниками або роботодавцями-платниками.

Згідно з даними Державного реєстру фінансових установ, недержавні пенсійні фонди зареєстровано у дев'ятих регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена у м. Києві – 53, або 73,6% від загальної кількості зареєстрованих НПФ.

У табл. 2 зображено динаміку основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів України за 2013–2015 рр.

Отже, проаналізувавши дані табл. 2, можна побачити, що в 2015 р. порівняно з 2013 р. зменшилися такі показники діяльності недержавних пенсійних фондів, як: кількість укладених пенсійних контрактів – на 2,8%, загальна кількість учасників НПФ – на 0,5%, загальна вартість активів НПФ – на 5,3%, сума інвестиційного доходу – на 8,5%, а також прибуток від інвестування активів недержавного пенсійного фонду – на 19,7%. Інші показники діяльності НДФ у 2015 р. порівняно з 2013 р. зросли, зокрема: пенсійні внески – на 18,9%, пенсійні виплати – 85,6%, кількість учасників, що отри-

Таблиця 2

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів України

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	Відхилення, 2015/2013	
				Абсолютне	Відносне, %
Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	61,4	55,1	59,7	-1,7	97,2
Загальна кількість учасників НПФ, тис. осіб	840,6	833,7	836,7	-3,9	99,5
Загальна вартість активів НПФ, млн. грн.	2089,8	2469,2	1980,0	-109,8	94,7
Пенсійні внески, всього, млн. грн., у тому числі	1586,5	1808,2	1886,8	300,3	118,9
- від фізичних осіб	66,5	77,4	80,3	13,8	120,8
- від фізичних осіб – підприємців	0,2	0,2	0,2	0	100,0
- від юридичних осіб	1520,5	1736,1	1806,3	285,8	118,8
Пенсійні виплати, млн. грн.	300,2	421,4	557,1	256,9	185,6
Кількість учасників, що отримали/отримують пенсійні виплати, тис. осіб	69,0	75,6	82,2	13,2	119,1
Сума інвестиційного доходу, млн. грн.	953,3	1266,0	872,2	-81,1	91,5
Прибуток від інвестування активів недержавного пенсійного фонду, млн. грн.	818,0	1095,0	657,0	-161	80,3
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, млн. грн.	135,3	171,0	215,2	79,9	159,1

Джерело: [7]

мали/отримують пенсійні виплати – 19,1%, сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, – 59,1%.

Станом на 31.12.2015 адміністраторами недержавних пенсійних фондів укладено 59,7 тис. пенсійних контрактів, що на 8,3% (на 4,6 тис. шт.) більше порівняно з кінцем 2014 р.

Структура пенсійних контрактів станом на 31.12.2015: із вкладниками – фізичними особами – 52,0 тис. шт.; із вкладниками – фізичними особами – підприємцями – 0,1 тис. шт.; із вкладниками – юридичними особами – 7,6 тис. шт.

Збільшення кількості пенсійних контрактів пов'язане передусім зі збільшенням пенсійних контрактів із фізичними особами, які порівняно з кінцем 2014 р. збільшилися на 8,3% (на 4,6 тис. шт.).

Пенсійні контракти станом на 31.12.2015 укладено з 55,1 тис. вкладників, з яких: юридичні особи та фізичні особи – підприємці – 2,3 тис., або 4,2% від загальної кількості вкладників; фізичні особи – 52,8 тис., або 95,8%.

Кількість вкладників збільшилася порівняно з кінцем 2014 р. на 12,7% (на 6,2 тис.). Збільшення кількості вкладників відбулося за рахунок збільшення кількості вкладників – фізичних осіб – на 13,3%.

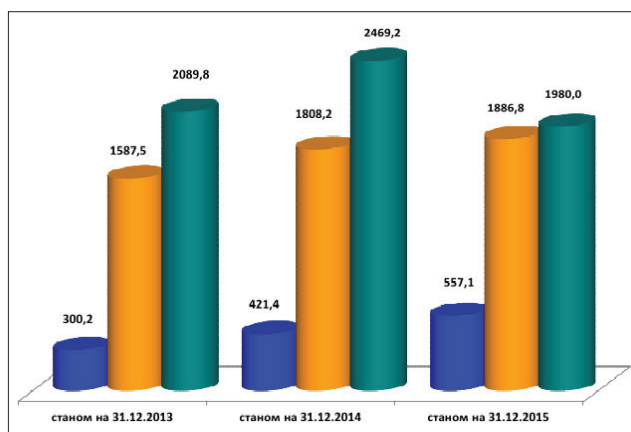

Рис. 4. Динаміка основних показників системи НПЗ (млн. грн.)

Джерело: [7]

Динаміку кількості укладених пенсійних контрактів та кількості вкладників за 2013–2015 рр. зображено на рис. 3.

Сукупно недержавними пенсійними фондами станом на 31.12.2015 було здійснено пенсійних виплат (одноразових та на визначений строк) 82,2 тис. учасникам, тобто 9,8% від загальної кількості учасників отримали пенсійні виплати [7].

Одним з основних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені пенсійні внески. Сума пенсійних внесків станом на 31.12.2015 становить 1 886,8 млн. грн., збільшившись порівняно з кінцем 2014 р. на 4,3% (на 78,6 млн. грн.). (станом на 31.12.2014 – 1 808, 2 млн. грн.) [7].

На збільшення суми пенсійних внесків порівняно з відповідним періодом 2014 р. вплинуло збільшення суми пенсійних внесків від фізичних осіб на 12,5% (на 8,9 млн. грн.) та збільшення суми пенсійних внесків від юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців на 4,0% (на 70,2 млн. грн.).

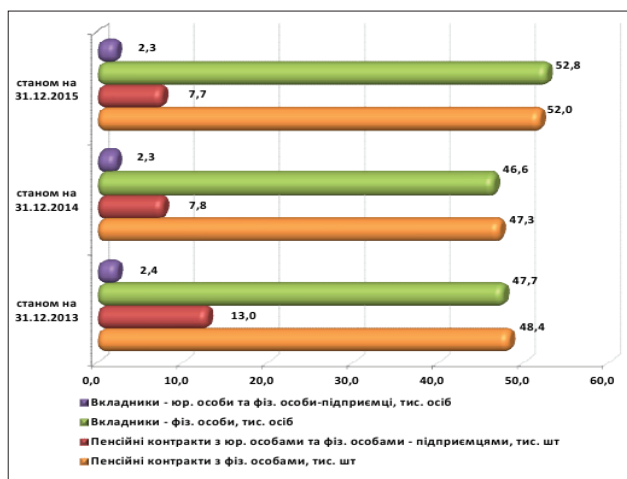

Рис. 3. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів та кількості вкладників

Джерело: [7]

Середній розмір пенсійного внеску за 2015 р. на одного вкладника – юридичну

Таблиця 4

Ризики недержавного пенсійного забезпечення та способи їх мінімізації [9]

Назва та сутність ризику	Способи мінімізації
Фінансові ризики, пов'язані з діяльністю на фінансовому ринку.	Страховання, сканування загроз, диверсифікація у пенсійному страхуванні.
Демографічні – підвищення демографічного навантаження особами похилого віку.	Державні програми стимулювання народжуваності, підвищення якості та доступності медичних послуг.
Управлінські – прийняття неправильних управлінських рішень.	Створення оптимальної ієрархічної структури управління НПФ, упровадження спеціальних освітніх програм для майбутніх працівників НПФ.
АктUARні – помилки математичних розрахунків фінансової стійкості пенсійного фонду в майбутньому.	Підвищення рівня класифікації працівників НПФ, автоматизація розрахунків.
Технологічні – ризики, пов'язані з функціонуванням обладнання і програмного забезпечення НПФ.	Упровадження найбільш сучасних інформаційних технологій.
Політичні – заміна політичного устрою.	Зменшення впливу політичної ситуації на економічну сферу шляхом подальшої інтеграції у світовий економічний простір.
Психологічні – недовіра населення фінансовим інститутам довгострокового інвестування.	Підвищення рівня обізнаності та активності населення в питаннях пенсійного забезпечення.

Джерело: [9]

особу та фізичну особу – підприємця становить 30,5 тис. грн., фізичну особу – 0,2 тис. грн.

Загальна вартість активів, сформованих недержавними пенсійними фондами, станом на 31.12.2015 становила 1 980,0 млн. грн., що на 19,8%, або на 489,2 млн. грн., менше порівняно з кінцем 2014 р. (рис. 4).

Станом на 31.12.2015 переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали депозити в банках (39,4% інвестиційних активів), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (34,1%), облигації підприємств, емітентами яких є резиденти України (13,5%), акції українських емітентів (3,3%).

Протягом 2015 р. відбувся процес значного приросту вкладень у цінні папери, дохід по яких гарантовано Кабінетом Міністрів України (на 78,8%) та зменшення активів, що вкладені в акції (на 75,2%) та облигації (на 60,8%) українських емітентів. Загальний дохід, отриманий від інвестування пенсійних активів, станом на 31.12.2015 становив 872,2 млн. грн., або 46,2% від суми залучених внесків, і зменшився порівняно з кінцем 2014 р. на 393,8 млн. грн., або на 31,1%. Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 31.12.2015 зросли на 25,8% порівняно з кінцем 2014 р. і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять 215,2 млн. грн., або 10,9% від загальної вартості активів НПФ [7]. Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Таким чином, проаналізувавши сучасний стан недержавних пенсійних фондів, слід зазначити, що головними недоліками діючої системи є [8]: недосвідченість приватних пенсійних фондів; не застосовуються міжнародні стандарти фінансового обліку та звітності; система потребує вдосконалення ведення обліку на індивідуальному пенсійному рахунку; пенсійний накопичувальний рахунок може бути лише в гривнях тощо.

Аналіз сучасного національного ринку недержавного пенсійного забезпечення показав, що для України характерний низький рівень охоплення населення послугами недержавного пенсійного страхування, що знижує його роль у фінансуванні потреб пенсіонерів у коротко- та середньостроковій перспективі. Це пов'язано передусім із низьким рівнем доходів населення, а отже, відсутні можливості здійснення відрахувань на потреби пенсійного страхування на добровільних засадах. Окрім того, розвиток програм добровільного страхування обмежується низьким рівнем довіри населення до установ фінансово-кредитної сфери, а також недостатністю фінансових інструментів для інвестування акумульованих коштів учасників НПФ.

Класифікація ризиків недержавного пенсійного забезпечення та способи їх мінімізації наведено в таблиці 4.

Із даних табл. 4 можна зробити висновок, що частина ризиків не залежить від НПФ, відповідальність за них – на державі. Отже, необхідно розмежовувати рекомендації щодо вдосконалення діяльності НПФ, що мають бути реалізовані на рівні держави та окремої фінансової установи.

Для подолання недовіри населення до установ фінансово-кредитної сфери найбільш доцільною формою активізації недержавних пенсійних програм є розвиток корпоративних пенсійних фондів. Перевагами корпоративних пенсійних фондів порівняно з недержавними пенсійними фондами відкритого типу та іншими видами недержавного пенсійного забезпечення є [9]:

1) удосконалення методики визначення оптимального розміру, періодичності та тривалості здійснення внесків та отримання виплат з урахуванням специфіки діяльності підприємства-роботодавця. Можливо здійснити стандартизацію умов участі в корпоративній пенсійній програмі відповідно до штатного розпису, тобто залежно від рівня заробітної плати працівника та посади працівника, а також з урахуванням стажу роботи на підприємстві та умов зайнятості (повної або часткової);

2) можливість активізації залучення працівників до участі в недержавних пенсійних програмах, адже ймовірним є оформлення договору добровільного пенсійного страхування на робочому місці та в робочий час страхувальника;

3) збільшення рівня довіри населення до недержавного пенсійного забезпечення. Це пов'язано з тим, що сформувавши позитивний імідж конкретного підприємства-роботодавця та недержавного пенсійного фонду, що заснований ним або за його участі, простіше, ніж впливати на рівень довіри до фінансово-кредитної сфери загалом;

4) зменшення витрат (у т. ч. часу) для організації діяльності фонду, а також для участі працівників у недержавних пенсійних програмах. Удосконалення процесу ведення іменних пенсійних рахунків, порядку здійснення пенсійних внесків до НПФ тощо;

5) спрощення проведення роз'яснювальної роботи щодо видів та переваг недержавного пенсійного забезпечення, юридичних консультацій із питань чинного законодавства, що регулює сферу пенсійного забезпечення. Можливе формування консультаційного центру з працівників фінансового та юридичного відділів підприємства, що дасть змогу підвищити рівень обізнаності населення з питань пенсійного забезпечення та сприятиме успішному впровадженню недержавних пенсійних програм.

Переваги недержавного пенсійного забезпечення, зокрема корпоративних пенсійних програм, у тому, що вони здатні гнучкіше порівняно з державною пенсійною системою враховувати індивідуальні потреби страхувальника. Наприклад, у межах добровільного пенсійного страхування існує можливість вибору форми виплати (одноразова чи регулярна протягом визначеного періоду), а також страхуваль-

ник має право змінити НПФ за власним бажанням, обираючи фонд, що забезпечує найвищий інвестиційний дохід. Додатковою перевагою є можливість отримання пенсійних накопичень правонаступниками у випадку смерті учасника. Це дає змогу індивідуалізувати процес накопичення пенсійного капіталу.

Варто зазначити, що цікавим є досвід застосування професійних пенсійних програм у США, де вони набули значного поширення. Як доводять останні дослідження, проведені серед найманих працівників, пересічним американцям досить важливо, щоб роботодавець надавав їм пенсійну допомогу [10].

Висновки. Таким чином, проаналізувавши проблему недовіри населення України до недержавного пенсійного страхування та сучасний стан ринку недержавного пенсійного забезпечення, можна зробити такі висновки:

1. Система НПФ в Україні знаходиться на початковому етапі становлення, однак розвивається швидкими темпами на ринкових засадах.

2. Основними перешкодами на етапі становлення та розвитку контингенту НПФ та споживачів їх послуг є низький рівень поінформованості потенційних споживачів.

3. Головними недоліками діючої системи НПФ є: недосвідченість приватних пенсійних фондів; не застосовуються міжнародні стан-

дарті фінансового обліку та звітності; система потребує вдосконалення ведення обліку на індивідуальному пенсійному рахунку; пенсійний накопичувальний рахунок може бути лише в гривнях.

4. Найбільш вагомими причинами, які стримують до участі у недержавному пенсійному забезпеченні, є як об'єктивні (низький рівень власних доходів), так і суб'єктивні (побоювання втрати коштів та недовіра до фінансових інститутів) фактори. При цьому менш важливим виявився рівень дохідності на пенсійні внески, тобто для населення більш важливою є надійність, а не прибутковість вкладів. Це свідчить про потребу проведення широкомасштабної роз'яснювальної роботи серед населення для зростання його довіри до фінансових інститутів.

5. Для подолання недовіри населення до установ фінансово-кредитної сфери, найбільш доцільною формою активізації недержавних пенсійних програм є розвиток корпоративних пенсійних фондів.

6. Уповноважені центральні органи державної виконавчої влади повинні якомога швидше розробити та розпочати серед населення України та підприємств-роботодавців широкомасштабну просвітницьку та інформаційну кампанію з питань діяльності недержавного рівня пенсійної системи.

Список літератури:

1. Кокіна В.А. Довше працюєш – більше маєш / В.А. Кокіна // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 111. – С. 24–32.
2. Соціальні ризики фінансової стабільності України : Постанова Президії Національної академії Наук України від 24.09.2008 №231 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.1.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2008/regulations/Pages/231.aspx.
3. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
4. Ковальова Н.П. Перспективи створення недержавних пенсійних фондів в Україні / Н.П. Ковальова // Цінні папери України. – 2010. – № 1. – С. 18–19.
5. Пенсійна реформа в Україні: дослідження суспільної думки 2010 р. // Матеріали проекту розвитку ринку капіталів USAID. – Київ, 2010.
6. Долгова О.О. Недержавні пенсійні послуги в Україні: напрями розвитку / О.О. Долгова // Вісник КНТЕУ. – 2013. – № 1. – С. 98–108.
7. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfr.gov.ua/>.
8. Голда Є.С. Сучасний стан та перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів України / Є.С. Голда // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – № 16. – С. 104–107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSunU_2013_16_22.
9. Черненко К.П. Проблеми та перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні / К.П. Черненко // Економіка та держава. – 2015. – № 10. – С. 45–48.
10. Кузьменко В.Б. Зарубіжний досвід функціонування систем недержавних пенсійних виплат / В.Б. Кузьменко // Вісник Пенсійного фонду України. – 2009. – № 2. – С. 18–21.

Александрова А. Н.

Реха К. Х.

Донецкий национальный университет экономики и торговли
имени Михаила Туган-Барановского

ПРОБЛЕМА НЕДОВЕРИЯ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ К НЕГОСУДАРСТВЕННОМУ ПЕНСИОННОМУ СТРАХОВАНИЮ И ПУТИ ЕГО ПРЕОДОЛЕНИЯ

Резюме

В статье рассмотрены основные тенденции развития негосударственных пенсионных фондов, исследованы причины недоверия граждан к отечественным участникам негосударственного пенси-

онного страхування. Виділені ризики негосударственного пенсійного страхування і визначені шляхи їх мінімізації.

Ключевые слова: НПФ, інвестиційні активи, внески, контракти, недовіра, ризик, можливості, розвиток.

Aleksandrova H. M.

Reha K. H.

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky

**THE PROBLEM OF DISTRUST OF THE POPULATION OF UKRAINE
OF THE NON-STATE PENSION INSURANCE AND WAYS OF ITS OVERCOMING**

Summary

The article discusses the main trends in the development of non-state pension funds, investigates the causes of distrust of citizens to domestic participants of non-state pension insurance. Highlighted the risks of private pension insurance and identified ways to minimize them.

Keywords: NPF, investment assets, contributions, contracts, distrust, risk, opportunities, development.